

DEN, DER SPISER FLÆSKESTEG

MEGET MERE END PROTEINER

En dansker kom engang ind på en restaurant i USA. Han var godt sulten, så han bestilte en stor oksebøf. Sådan en rigtig amerikanersteak med fedtmarmorering og brændt skorpe. Tjeneren tog imod hans bestilling, men spurgte så: "Hvordan vil du have dit protein?". Danskeren blev helt forvirret og forstod ikke, hvad tjeneren mente. Tjeneren fortsatte: "Rød, medium eller gennemstegt?". Nu forstod danskeren. Det var den store saftige bøf, som tjeneren omtalte som protein.

Denne umiddelbart uskyldige anekdote fortalte en kollega mig med stor fortørnelse. Det var ligegodt for galt at omtale et velhængt stykke oksekød som en gang proteiner. Men tjeneren havde jo sådan set ret: Kød er protein. Men min kollega havde også ret: Kød er ikke bare en proteinkilde. Det er en kilde til følelser, historie, identitet og konflikt. Med andre ord: **Kød er kultur og en indgroet del af vores traditioner, sprog – og hverdag.** Det er leverpostejmadder, juleand, rullekebab og bøffer på grillen en sommeraften.

Samtidig er få fødevarer så kritiserede og tabuiserede som kød. Nogle af os elsker det og skal bare have vores

daglige dosis. Andre mener, at det er moralsk forkert at opdrætte dyr for at få stillet vore kødelige lyster. Vi finder kød på trestjernede Michelinrestauranter og på listen over de mest amoralske fødevarer, vi kan putte i munden. Kød er toppen af poppen og et symbol på menneskeligt forfald.

HVAD SKAL VI HAVE TIL KØD?

Da jeg var barn, spurgte min far tit min mor, hvad vi skulle have til aftensmad. Hvis der så en sjælden gang var udsigt til en kødfri dag med porretærte eller selleribøf, så kunne han følge op: ”Jamen, hvad skal vi så have til kød?”.

Min far drillede selvfølgelig, men jeg kunne alligevel spore en vis portion ægte skuffelse hos ham. Skulle vi så først have kød i morgen? Det kan være svært at vente så længe for en ægte *carnivor*, som en kødspiser hedder på latin.

Den danske sociolog Lotte Holm påpeger også, at det ikke er helt rigtigt, når vi siger, at vi skal have hakkebøf til aftensmad. For som regel skal vi også have sovs, kartofler og grønsager, men det er hakkebøffen, vi nævner. Det er kødet, vi anser for den væsentlige del af vores middag, og som giver navn til vores mad. Det er, som om et ’ordentligt’ måltid skal indeholde kød. Min mor tilberedte netop også selleribøffer, hvor min fars elskede oksesteak tjente som referencen i vegetarretten. Kød gennemsyrrer vores madkultur – selv når vi prøver at undgå det.

GRIS PÅ GAFLEN

Vi danskere elsker kød. Præcis hvor meget vi spiser, kan være svært at gøre op, men et meget godt bud er 52 kilo om året i gennemsnit. Det tal kan vi læse i en rapport fra 2016 udarbejdet af forskere fra Danmarks Tekniske Universitet. Det er cirka 150 gram per dag. Til sammenligning spiser indere gennemsnitligt kun fire kilo om året. Det er 11 gram om dagen.

Vi danskere elsker især kvægets muskler, særligt ryggen, hvor mørbraden og fileten sidder, og bagpartiet, hvor vi finder culotten. Men vi er også vilde med hakkede dyr, til lasagnen og frikadellerne, men går heller ikke af vejen for forarbejdede produkter som leverpostej og pølse, som vi dog nok helst ikke vil vide, hvordan spækhøkerne flikker sammen i de sene nattetimer.

Danske mænd spiser halvanden gang så meget kød som kvinder, mens danskere med en lav uddannelse på cv'et spiser mere kød end dem med en høj uddannelse. Og generelt spiser vi danskere næsten ikke kød til morgenmad, men masser til aftensmad.

Vores madvaner og kulturelle mønstre omkring bordet ændrer sig selvfølgelig over tid. Da min mormor var en lille pige i 1930'erne, spiste hun kun cirka halvt så meget kød som mine børn, og hun spiste sikkert sin kødrand og medisterpølse til frokost, da datidens mere fysiske arbejde i marken og på fabrikker krævede flere kalorier midt på dagen.

Madforskere har dog noteret sig, at vi danskere siden slutningen af 1990'erne spiser mindre og mindre kød.

Der er dog kun tale om et let fald. Kødforbruget steg ellers konsekvent i sidste halvdel af det 20. århundrede. Den generelle velstandsstigning i tiden efter Anden Verdenskrig gav folk penge mellem hænderne, og så blev der råd til gris på gaflen. Flæskesteg er derfor gået fra at være en luksus, som min mormor primært satte på bordet til en fin søndagsmiddag med hele familien samlet, til at være hverdagsmad. Bare tjek i supermarkedets køledisk. 12,75 for et halvt kilo. Det har de fleste af os råd til – også en helt almindelig tirsdag. Men selv om vi danskere er kommet til flæsket, er det langt fra alle, der synes, at kød er fedt.

EN SJÆLDEN LUKSUS

Den græske tænker og matematiker Pythagoras er nok mest kendt for sine læresætninger om retvinklede trekanter, men han var faktisk også en af de første fortalere i den vesterlandske kultur for ikke at spise kød. Han mente, at sjæle var udødelige, og at vore sjæle kunne tage bolig i dyr. Derfor var det lige så slemt at slå et dyr ihjel som et menneske. Hinduister fremfører lignende ræsonnementer og anser ethvert drab på dyr som en mangel på respekt for naturen og som en handling, der kan forstyrre balancen i verden.

Samme tradition har vi ikke i Europa. I middelalderen blev de fleste af vores tanker styret af kristendommen, som prædikede, at mennesket skulle indtage en dominerende rolle i forhold til naturen. Vi var sat på jorden som en slags forvaltere af dens ressourcer, herunder